

Emlékezés Zádor Györgyre (1799-1866), a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjára

Remembering György Zádor (1799-1866), Full Member of the Hungarian Academy of Sciences

Zádor György (vezetéknéve eredetileg, születésekor egészen 1848-ig Stettner volt) legfelsőbb ítélőszéki bíró, jogtudós, irodalmár, a Kisfaludy Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja 1799. július 3-án Dukán (Vas vármegye) született. 1866. augusztus 17-én hunyt el Pesten.

A Magyar Tudós Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia jogelődje, mely működését 1830. november 17-én kezdte meg, Zádor Györgyöt 1831. február 17-én tartott ülésén választotta levelező tagjának. A következő évben, 1832. szeptember 1-jén került sor rendes taggá választására. Zádor György a Magyar Tudós Társaság, majd a Magyar Tudományos Akadémia - mely 1830. november 17. és 1870. május 28. között hat tudományos osztályra tagolódott – V. Törvénytudományi osztályában fejtette ki évtizedeken át működését. Itt utalunk arra, hogy a Magyar Tudós Társaság egyes osztályai /hat osztály/ egészen 1836-ig számozás nélkül kerültek feltüntetésre. 1858. december 20-át követően, tehát még Zádor György életében a Törvénytudományi Osztály a III. sorszámot kapta.

Zádor György rendes taggá történt választását követően, csaknem három évvel később, „Mely esetekben van helye a kiskorúságban tett káros szerződés visszahúzásának?” címmel 1835. szeptember 7-én tartotta meg székfoglaló előadását. A székfoglaló előadás két évvel később, 1837-ben jelent meg nyomtatásban a Magyar Tudós Társaság Évkönyvében.

Zádor György elemi iskolai tanulmányait Kőszegen folytatta. 1809-ben kezdte meg tanulmányait Pápán, a Pápai Református Kollégiumban, ahol nyolc évet töltött el. Győrben, a Győri Királyi Jogakadémián két éven át, 1817 és 1818 között folytatott tanulmányokat. Jogi ismereteit is Győrben alapozta meg.

Pesten tett ügyvédi vizsgát. 1824-ban uradalmi ügyészként folytatott jogi tevékenységet Pesten. Két éven át, 1825 és 1826-ban a Temes vármegyei Blumenthalban, majd ezt követően az Arad vármegyei Világoson lakott. Nyolc éven át, 1824 és 1832 között Pesten (is) folytatott ügyvédi tevékenysége. 16 éven át, 1832 és 1848 között a Pápai Református Kollégium tanára volt.

Zádor György az 1848/1849. évi forradalom és szabadságharc éveiben lett váltótörvényszéki bíró (*iudex*). Bírói tevékenysége miatt a forradalom és szabadságharc leverését követően az osztrák haditörvényszék megfosztotta állásától. 1851-ben lett a soproni törvényszék bírója, mely számára a rehabilitálással volt egyértelmű.

Négy évvel később Bécsben kinevezték a bécsi legfőbb törvényszék bírójának. Ez a kinevezés kétségtelenül komoly előrelépést és szakmai elismerést jelentett számára. 1861-ben lett a Hétszemélyes Tábla (*Tabula Septemviralis*) bírója, mely pozíciót öt éven át, egészen haláláig töltötte be.

Zádor György jogi tevékenysége körében fontos utalni arra, hogy magyar nyelven tett közzé német nyelven publikált törvényszövegeket, melyben szerepet játszott az, hogy - a latin nyelv magas szintű ismerete mellett - anyanyelvi szinten volt járatos a német nyelvben. Zádor

György nevéhez fűződik az osztrák büntető törvénykönyv magyar nyelven való megjelentetése. Mint a pápai jogakadémia tanára írta a „Váltójogtan” című, széles körben, országos szinten is ismert és használt munkáját. A korabeli külföldi, elsősorban osztrák, német, francia és nem utolsósorban olasz, váltójoggal foglalkozó tankönyveket, kézikönyveket forrásként felhasználó „Váltójogtan” című műve a gyakorló jogászok körében a kézikönyv funkcióját töltötte be Magyarországon.

Kiemelendő, hogy Zádor György a jogtudományok mellett foglalkozott irodalommal is. Szerepe jelentős a hazai irodalomtudományban.

Zádor György barátja és munkatársa volt Vörösmarty Mihálynak. Komoly részt vállalt Vörösmarty irodalmi vállalkozásaiban. Kiemelendő, hogy Zádor György 1836-ban a Kisfaludy Társaság alapító tagja volt.

Zádor György Fenyéry Gyula álnév alatt jelentetett meg tanulmányokat kora tekintélyes folyóirataiban. Munkái a Tudományos Gyűjteményben, az Aurorában, a kassai (Felső-magyarországi) Minervában és a Jelenkorban kerültek publikálásra.

Ugyancsak Fenyéry Gyula pszeudonév alatt megjelentette nyomtatásban két kötetben Kresznerics Ferenc Magyar szótárát. A szótár Budán, 1831 és 1832-ben jelent meg.

Szépirodalmi, esztétikai és tudományos cikkeket egyaránt írt. Mint fentebb már említettük, Zádor György a Kisfaludy Társaság egyik alapító tagja volt. Írói munkássága része a kor irodalmi életének. Baráti köréhez tartozott Fáy András, Kisfaludy Károly és Vörösmarty Mihály. Vörösmarty Mihállyal és Kazinczy Ferencsel folytatott levelezése komoly irodalomtörténeti értéket jelent.

Feltétlenül említést érdemel, hogy Zádor György egyik szerkesztője volt a Toldy Ferenc által kiadott „Handbuch der ungarischen Poesie” című, két kötetben 1828-ban Pesten és Bécsben megjelent antológiának. Az antológia széles körben volt ismert és olvasott a 19. század első felében.

Zádor György felett az emlékbeszédet Tóth Lőrinc (1814-1903), a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, jogtudós, bíró és író tartotta. Az emlékbeszéd 1869-ben nyomtatásban is megjelent.

Zádor György többirányú, a jogtudomány, a nyelvtudomány és az irodalom, irodalomtudomány területét egyaránt átfogó munkássága ma is komoly értéket jelent.

Zádor György főbb munkái

Mely esetekben van helye a kiskorúságban tett káros szerződések visszahúzásának? Magyar Tudós Társaság Évkönyve, 1837.

Felhasznált irodalom

Tóth Lőrinc: Zádor György magyar akadémiai rendes tag emlékezete. Pest, 1869.; Heinrich Gusztáv: Stettner (Z.) György tizenégy levele Fábrián Gáborhoz. Akadémiai Értesítő, 1910.; Nádasdy Lajos: Zádor György emlékezete. Vasi Szemle 1975. és Tóth Péter: „A nagyok

támasza tudott lenni.” A kétszáz éve született Stettner (Z.) György pályaképe. Vasi Szemle
1999.

Hamza Gábor
egyetemi tanár, az MTA rendes tagja
Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)
Állam- és Jogtudományi Kar
e-mail: gabor.hamza@ajk.elte.hu